

Egészségére! Egészségére?

Nem lenne cseppet sem teatralis pöz, ha segítségért kiáltanánk. Csak hogy a fuldoklót sem mindegy, milyen erős karok ragadják meg, s maga a bajba jutott akar-e önmagán segíteni. Hogy az alkohol ellensége az embernek és közösségének, régis rég tudjuk. Sokan dülöngélnek, kiközkinthető életpályát, családi békét, egészséget, tönkretéve életeket. Egy ember, egy intézmény hiába is próbálkozna „odasietni” a segítségre szorulóhoz: együtt, mindenkinek akarnia kell, hogy ki-ki méltó maradjon emberi mivoltához.

Hihetetlenül rossz ivási szokások lettek urrá rajtunk S hagyjuk, mert „nincs öröm alkohol nélkül”, mert „könnyebben megy a munka, ha olajozzuk a gépet” — és így tovább. Ok az ivásra az öröm, a bánat, a névnap, a születésnap, a kitüntetés, a fegyelmű. De lélekölő tud lenni az elutasított, a le nem höripintett ital is. És ez már veszedelmes jele önvédelmi ösztönünk elkorcsosulásának. Aki nem engedelmkedik a kínálásnak, a nógatásnak, az erőszakos tukmalásnak, azt kiközösíti a társaság. Az az érzése az embernek, mintha jobban büntetnék az egészséges akaratot, mint a beteges gyöngeséget. Ez a fölfogás, az iváskényszer is kedvező körülményeket teremt az alkoholizmus terjedésének.

A munkahely nemcsak úgy vállalhat áldásos szerepet, ha intézkedéseivel helyi erkölcsi normáival, szokásaival megelőzi, hogy dolgozóiból alkoholisták legyenek. Fel kell készülnie arra is, hogy miként fogadja vissza — és egyáltalán visszafogadja — az elvonókúra után saját elhatározásából is „jó útra térő” alkalmazottját. A visszaesőknél ugyanis gyakori ok a megbélyegzéstől való félelem és a munkahelyi alkalmi ünnepek kötelező volta. Elfordult, hogy valaki egy évig tartó sikeres ellenállás után, fizetésnapon, a brigádvezető névnapján engedett a kényszernek: „nem tehettem meg, hogy nem iszom az egészségre”. Ezért is oly sürgető az alkoholizmusselences klub megnyitása, amely régóta szívügye a városi Vöröskeresztnek. Helyiséget már adott a tanács, de otthonossá tételéhez szintén társadalmi segítség kellene.

Hazánkban jelenleg 480 ezer ember veszélyeztetett, azaz ennyien vannak, akik naponta 1,5 deciliter tiszta alkohollal megfelelő mennyiséget isznak meg. Sorsuk alakulását nem lehet tétlenül nézni. Annál is inkább mert a kutatók szerint az alkoholfogyasztás emelkedését az egészségkárosodások némileg késve, de hatványozott mértékben követik. A hazai adatok bizonyítják is ezt: húsz év alatt megkétszereződött az egy ember által elfogyasztott alkohol mennyisége az alkoholos elmebetegségek száma pedig hat és félszeresére nőtt. S ha ez így igaz mai mértékletességünköt — húz év múlva fizetünk. Az alkoholizmus ellen nincs csodaszer, az egészségügy sem képes a csodákra. De a társadalmi összefogásra támaszkodva meg kell kísérelnünk, hogy elejét vegye nemzedékek önpusztításának. A városi kórház ideg-elmekosztálya erre számítva érdekes főmérést vezetett Szegeden és a járásban, amelynek eredményéről a városi Vöröskereszt rendezvényén beszámolt a vállalatok vezetőinek. Megállapították: évente 1100—1200 részeg embert szállítanak a detoxikáló állomásra. Ezek a részeg emberek pedig 66 szegedi nagyvállalat dolgozóit. Az összesítésekből kiderült, melyik a „Jegizakosabb” intéz-

mény. Nem szegyenlistát akartak föllátni az okos vállalkozásba kezdett orvosok, és ha néhányat említünk, nekünk sem ez a szándékunk. A dolgozók és az ápolók részlegek aránya fölívja a figyelmet arra, hogy különösen a vasútóde, a készítséggyár, a Magas-és Mélyépítő Vállalat vezetőinek kell törniük a fejüket, miként tudnának az egészségügyi dolgozókkal, a helyi Vöröskereszttel és egyéb társadalmi szervekkel közösen sokkal többet tenni az alkoholfogyasztás ellen. Az eddig fölsorolt károk mellett ezt a részegség okozta gazdasági veszteség is megköveteli. A munkafegyelm megszegéséhez ennél jóval kevesebb is elég és büntetendő. Cseppet sem megnyugtató „helyezés”: a Volán vállalat harmadik ezen a ranglistán. Dolgozók közül 47 fordult meg egy év alatt a jónaplóban. Itt már egész szigorú intézkedések is jogosak. Érdekes eredménye a fölmérésnek: a beszállított részegek 47 százaléka valamilyen okból már összeitkőzött a törvénnyel, 17 százaléuk börtönben is ült. Ugyanakkor munkahelyi feylelmije csak 5 százaléknak volt. Ennyire mintaszerűen viselkedtek volna a munkahelyükön? Az elnézés társadalmi méreteket csak növeli a bajt. A vizsgálódás rávilágít sok mindenre, ami segítséget nyújt a vállalatvezetőknek, az alkoholizmus ellen küzdő szervezeteknek

Vizsgálat a pékek munkakörülményeiről

A „pult másik oldalát” elemzte az EIDOSZ. A szakszervezet átfogó vizsgálata ezúttal nem a kenyér- és a péksüteménygyártás helyzetét tárta fel, hanem az élelmiszeriparnak ebben az ágazatában dolgozók munkahelyi körülményeit mérte fel. Az átfogó vizsgálat alapvető következtetése: bár a pékek és az üzemek kiszolgáló személyzete számos helyen lényegesen jobb körülmények között dolgozik, mint régen, a „lapátos”-kemenécskék idejében, de további erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy ez az ipari munka „külsőségeiben” mindenhol vonzó legyen.

Az elmúlt három évben mintegy 80—100 kisebb süttödét leállították, illetve egy

abban, hogy átgondolják, megfogalmazzák és bevezes- sák a megfelelő gyógymódo- kat. Eszerint külön figyelmet kell fordítani a fiatalokra, hiszen a kezelték átlagélet- kora 38 év. Iskolai végzettségük nem is túl alacsony: 46 százalékuk elvégezte a nyolc általánost. Csupán 40 százalékuk él házastársával a többiek elváltak, nőtlenek. A munkahelyi környezet felelősségűdataira vár részben az is, hogy tisztazzák, megmondják kollegájuknak, hogy alkoholisták. A beszélgetések során ugyanis kiderült: kevesen tartják magukat annak noha a pohárnak sose tudnak hátat fordítani. A meggyőzés, rábeszélés ráveheti az illetőt, hogy mihamarabb elvonókúrára kerüljön.

A család legtöbbször csak szenvedő alanya a férj, az apa részegeskedésének. A feleségnek, gyerekeknek nincs eszük a kezében, amellyel jobb belátásra bírja az ingat- talos családfőt. A munkahely- ahol a nap egyharmadát tölti valaki, kialakíthat normákat, embezhet méltó szokásokat, hozhat erőses intézkedéseket, amelyekkel megmenthetnek egy-egy ember- t, akikben a jó szándék aprócska lángja még pislákol. S megmenthetik azt az értéket, amellyel még képes hozzájárulni közös gazdagodásunkhoz. Nem egy-két megbotlóról van szó!

Chikán Ágnes

Tóth Béla Móra Ferenc betűösvényein

17.

Mehettem gondtalanul, ahová Móra küldött. És Ilonka asszony körül is olyan lehettem már, mint valami eszköz. Erkezésemre összegyűjtötte a feladatokat. Egyikkel alig készültem el, másik, harmadik, tizedik megbízás potyogott. És ott volt Panka. Hintáztass meg, Marci! Kocsikáztass meg, Marci! Naponta lóvá alakultam, kocsikáztass meg. Együtt jártunk a boltokba, húztuk a kis-kocsit.

Keserűvíz az utóbbi időben több kellett, mint bornémű, pedig már nap alig múlt el, hogy vendégek ne toppantak volna be hozzájuk. Nyáron mindennap mentem jégért, harmadnaponként tűzrevalóért.

Ennek az Emmi asszony idősáknak az elején nagy elesettségben szenvedett szegény Móráné asszony. Állandóan maga mellett tartotta a Salvatoros üveget. Iszogatót belőle. Gyomra fájalmában fetrengett nemegyszer. És akkor nem tudtam, hogy Emmi asszony miatt ivódik a semlegesítő keserűvíz. Hogy nagy idegességében rángatózó gyomrát csillapítja vele. Emmi pedig magabiztosan ült Móra kegyei között, s talán naponta Ilonka lakásában. De hát ülhetett is, büntetlen volt, s fogalma sem lehetett róla, hogy mekkora szenvedést okoz Mórának. Feltételezés? Nem tudom. Akármilyen beteg volt Móráné, a férje és a vendégek jelenlétében talpon állt, mosolygott, nevetett, eimentükkel ágy- nak esett.

Egymillió embert érint Megyei városok közlekedési konferenciája Szegeden

„Ami Szegednek újból alkotásait illeti: bármit s mennyit tegyen is a nemzet Szeged javára, ez csak segítség lehet az alkotásnál, de nem maga az alkotás. Ennek nagy munkájában az ország részét mindenestire Szeged népének csüggedetlen erélyére vár.” Kossuth Lajosnak, 1879. március 22-én, Bakay Nándorhoz címzett leveléből valók az idézett sorok, melyek motívóként vezeték be — máig érvényesen — azt a közlekedési kiállítást, amelyet tegnap délelőtt Lovász László, a MÁV Szegedi Igazgatóságának vezetője nyitott meg a Technika Házában. A kiállításon fotók, modellek, tervrajzok, grafikonok szemléltetik Szeged közlekedésének fejlődését máig.

A Közlekedéstudományi Egyesület szegedi szervezetének megbízásából összeállított szemléltetőanyag kapcsolódik a megyei városok országos közlekedési konferenciájához, amely ugyancsak tegnap kezdődött a Technika Házában. Köszöntőjében Papp Gyula, a városi tanács elnöke elmondta: külön is öröm, hogy az a város lehet a vendéglátó házigazdája a konferencia mintegy kétszáz résztvevőjének, amely az utóbbi évtizedben a felsőfokú központok közül talán a legnagyobb ütemben igyekezett pótolni a közlekedési létesítmények terén tapasztalható lemaradását. Szólt az öt megyei városnak a kormány közlekedéspolitikai koncepciójában is tükröződő sajátos helyzetéről, azokról a gondokról, amelyek valamennyi hazai nagyváros közlekedésszervezőjét, település-tervezőjét foglalkoztatják.

A konferencián — melynek megnyitóján részt vett Szabó Sándor, a megyei pártbizottság titkára, Török József, a városi pártbizottság első titkára, Gulyás Antal, a megyei tanács építési, közlekedési és vízügyi osztályának vezetője, dr. Kelemen Miklós rendőr vezérőrnagy, megyei főkapitány, dr. Vincze György rendőr ezredes, az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács titkára is — bevezető előadásában Molnár János, a KPM tanács közlekedési főosztálya vezetője vázolta a munkaterületen dolgozó szakemberek soros feladatait, a személy- és teherszállítás fejlesztésének főbb irányait.

Az öt megyei városban közel egymillió helyi lakos, s

A konferenciához kapcsolódó közlekedési kiállításon járműmodelleket is bemutatnak

több mint 100 ezer bejárót érintő kérdésekkel foglalkoznak a két és fél napos tanácskozási résztvevők. Tegnapi Hegyi Kálmán, a MÁVTI igazgatója a közlekedésfejlesztési tervek elkészítését s azok megvalósulását elemezte, Töröcsik Frigyes, a KPM közúti főosztályának osztályvezetője a KPM kezelésében levő városi átke- lési szakaszok korszerűsítéséről szólt. Takács Béla, a KPM tanács közlekedési főosztályának osztályvezetője a megyei városok tömegközlekedéséről tartott előadást.

Nagy Károly (UVATERV) Balló Zoltán, a szegedi városi tanács vb építési és közlekedési osztályának főmérnöke a város közlekedésfejlesztési tervét ismertette. Dr. Vincze György közúti közlekedésünk biztonságáról bemegtekintésével zárul.

Szokatlanul alacsony a Duna vizállása Gondok a teherszállításban

A sokéves átlaghoz képest szokatlanul alacsony a Duna vizállása. A novemberi kö- HART teherszállításában: az zépátlag ötven év mérései alapján 250 centiméter — lyett csupán 900—1000 ton- nával tudják megterhelni. Így a tehermennyiség elszállítására lényegesen több uszályt kell üzemeltetniük.

A mostani alacsony víz- lés nagy gondot okoz a MA- uszályokat 1600 tonna he- lyett csupán 900—1000 ton- nával tudják megterhelni. Így a tehermennyiség elszállítására lényegesen több uszályt kell üzemeltetniük.

(MTI)

Az 1909-es év a Naplóban mindjárt Ady megmarásával kezdődik Móra tollából.

Az új iskola. Az Ady-verselés orgiákat ül a legmodernebb irodalomban. Minden tehetség- lenység új húrú lantosnak képzel magát, ha amúgy istenigazában kerébe tudja törni a gondolatot, s a magyar nyelvet. Az egyik titán- kulus például ezzel kezdí legújabb versét egy modern folyóiratban: „Nem csábít engem dal, szín, íz, akármí. Szeretnék leülni, szeretnék meg- állni, Elni csak halva jó...”

De így szól a másik epigon:

Ha jön a fájdalom, a kétkező, a violakék,
Ó, csodaszép koronás Kalogén feleség,
A semmi a Minden, a Minden a Semmi!

Ugye csirkásziai kép az Erzi?
Új hangok, új lények,
Reptillák, bölények...
Es mandulakacagás a lényeg...
Reveránc, kefe-ránc, kutyatánc.

Nos, körülbeül így fest az új líra, az isten akaróhá tégye a föltalálóját!

De nemcsak a költészet jelenségeire reagál Móra. Már az előző évben 163 közleményt helyez el a Naplóban és negyvenet az En Újságomban. Mindennap írnia kell ehhez a produkcióhoz, de még ott van a könyvtári munka és a régiségtár- ban is rendszeresen vitézkedik. Nem rutinból dolgozik. Érzelmí kikapcsolásával a leghétköz- napibb hírfeljet sem tudja leírni. Szívéből, ideg- rendszerre remegő együttéséből mérí hozzá mi- volta adagjait. Mint az égő gyertya fogyasztja magát, de ura a rábizottaknak. Fölötté áll, belátja határát, mélységét, tevékenységének. Időnként elkeseredik. Ha nem is panaszkeppen mondja, társával beszélgetve kifejtí, hogy ennél többet már soha életében nem tud produkálni. S amikor azt mondja, tücsökszó vagyok, a töb-

blek rábólintanak, hiszen Igaza van. A város körgátjain túlra nem jut el a hangja. S szavára nincs visszhang. Ami visszhang érkezik, Ady-elenérséiként csapódik a városra, a Mórákra, Pórákra, a pusztaszeri elmaradottságra.

Ady szerint a tápéi község kupaaknácsa a haladó gondolatok hurcolója. Mert azok így nyilatkoznak:

Nem megyünk Pusztaszerre, az urak ünnepé- re. Ha Árpád apánk tudta volna, sohasem hozott volna ide bennünket. Ünnepeljenek a római pápa magyar püspökei, akiké lett a Pannóniáért fizetett aranyos nyergen és féken kívül a föld, a víz, a fű. Ünnepeljenek a Pallaviciniek és Wencheimek, a Rákosi Jenők és Günthnernek.

Emmi főzte a teát. Valóságos teatívó szertar- tást kerékített délutánonként. Felült az asztalra, cigarettázott. Szerzett joga volt hozzá. A férje abban a szekéren húzza az igát, ahol Móra. Ilyenkor az Olympos kecskelábú asztalai köré gyülekezett össze a szerkesztőség bent tartózkodó népe. Thewrek Emil, Kisteleki, Vass Géza, Szakács Andor. És természetesen Tömörkény. Ilyenkor megcsihantják, szórják a szellem szikráit, teljesen a maguk gyönyörűségére. Attélelesen tán Emmi asszony kedvére.

A teázás gyakran Engel megszidásával kezdődött. Ezt a jelenlétében is megtették. Aztután zidták a város vezérét. Fázart, aki öreg korára már csak híuságából él Mostában éppen hal- loklik, de azért a szobájában tartatja a Dugonics Társaság üléseit. Ennek a glóriája nélkül talán már nem is élne!

— Még megsírathatjuk — vélekedett Móra — László okos ember.

Tömörkény ritkán szólt csak úgy bele a fiatalok füstölgésibe. És teázáskor is megmaradt a saját bora mellett. Most azért ő is szólt:

— Okos? Okos volt az, aki a nadrágszíjra a csatot kitalálta!

(Folytatjuk.)